

Натисніть тут, щоб

КУПИТИ КНИГУ НА САЙТІ

або

замовляйте по телефону:

(0352) 28-74-89, 51-11-41

(067) 350-18-70

(066) 727-17-62

Н.О. Будна

ДОВІДНИК

УЧНЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Видання сьоме, оновлене

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 373.3
ББК 74.202Я2
Б 90

Рецензенти:
кандидат педагогічних наук, доцент
Гладюк Т.В.
вчитель початкових класів, вчитель-методист
Онишків О.П.

Будна Н.О.

Б 90 Довідник учня початкових класів / Н.О. Будна. — Вид. 7-ме, оновл. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2017. — 80 с.

ISBN 978-966-10-5058-6

Мета довідника — сприяти узагальненню знань учнів початкових класів з української мови, математики та природознавства, а також систематизувати загальнонавчальні навички і вміння учнів.

Зміст, об'єм та послідовність викладу матеріалу довідника відповідають оновленій програмі початкових класів.

У першому розділі вміщено короткі відомості про мову і мовлення, текст, речення, слово та подано правописний коментар частин мови. У додатку наведено зразки граматичних розборів та подано слова, правопис яких необхідно запам'ятати.

В другому розділі вміщено основні відомості про натуральний ряд чисел, дії додавання, віднімання, множення, ділення та їх застосування. Наведено основний геометричний матеріал і таблиці величин.

У третьому розділі подано пояснення основних понять курсу «Природознавство» в початкових класах, вміщено таблиці властивостей корисних копалин, характерних особливостей природних зон України тощо.

У довіднику виділено не тільки основні граматичні правила, математичні поняття, але й наведено типові приклади і зразки виконання практичних завдань.

Довідник призначений для учнів початкових класів, учителів, батьків, вихователів груп продовженого дня.

УДК 373.3
ББК 74.202я2

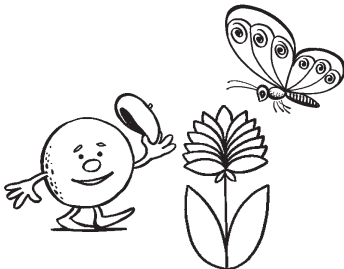
*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ЗМІСТ

I розділ. Українська мова	4
Мова і мовлення	5
Текст	7
Речення	8
Слово. Значення слова	11
Будова слова	13
Звуки і букви	15
Іменник	18
Прикметник	22
Числівник	23
Займенник	24
Дієслово	25
Прислівник	28
Види розборів (<i>додаток</i>)	28
Словник (<i>додаток</i>)	33
II розділ. Математика	34
Натуральний ряд чисел	35
Додавання	36
Віднімання	38
Множення	41
Ділення	45
Величини. Геометричний матеріал	51
III розділ. Природознавство	58
Природа і ми	59
Людина — живий організм	67
Планета Земля	70
Наша Батьківщина — Україна	73
Алфавітний покажчик	78

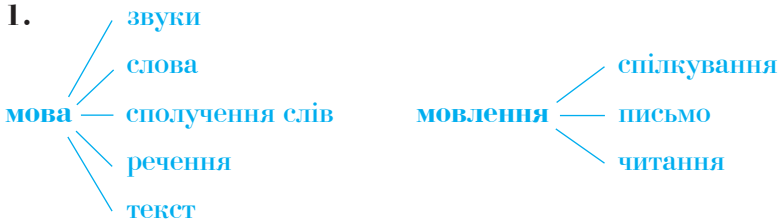
- Мова і мовлення
- Текст
- Речення
- Слово. Значення слова
- Будова слова
- Звуки і букви
- Іменник
- Прикметник
- Числівник
- Займенник
- Дієслово
- Види розборів
(додаток)
- Словник
(додаток)

— Ці герої подорожуватимуть з тобою сторінками довідника. Подумай, як їх “оживити”.

МОВА І МОВЛЕННЯ

2. Мова — найважливіший засіб спілкування.

Мова — жива скарбниця історії народу. Українська мова — це державна мова України, мова українців.

3. Свої думки люди найчастіше передають одне одному в усній формі, тобто за допомогою усного мовлення.

4. Усне мовлення має бути зрозумілим для всіх, хто його слухає.

5. Під час спілкування між людьми використовується інтонація, сила голосу, міміка, жести.

6. Чим більше ти знаєш, тим багатше твоє мовлення, бо твоїй активний словник містить багато слів, за допомогою яких ти можеш легко висловити свою думку.

7. Культура мовлення — це правильність, точність, виразність вимовленого чи написаного слова.

8. Усе написане або надруковане — це писемне мовлення. Володіти писемним мовленням — значить правильно, точно, каліграфічно і без помилок оформляти свої або чийсь думки на письмі.

9. Усне і писемне мовлення складається з речень. Речення, пов'язані між собою за змістом, утворюють текст.

Мова — це душа народу. Від сповиточка рідну мову дитина чує від матері, за нею перші ніжні слова ласки промовляє...

(М. Шумийло)

10. Слова привітання:

*Доброго ранку!
Добрий ранок!
Добривдень!
Доброго дня!*

*Доброго вечора!
Добрий вечір!
Доброго здоров'я!
Здрастуйте!*

11. Слова подяки:

*Дякую!
Щиро дякую!
Дуже вдячний!
Спасибі!*

12. Слова звертання:

*Скажіть, будь ласка!
Будьте ласкаві!
Дозвольте запитати!
Поясніть, будь ласка!
Прошу вас!*

13. Слова вибачення:

*Пробачте, будь ласка!
Даруйте!
Перепрошую!
Вибачте!*

14. Слова прощання:

*До побачення!
На добраніч!
Бувайте здорові!
На все добре!
Всього найкращого!*

ТЕКСТ

15. Об'єднані за змістом речення становлять текст.

Речення

- У золоті осінні дні збираються відлітати журавлі у вирій.
- Вкривається багрянцем клен.
- Хазяїнус жовтень скрізь, де не глянь.

Текст

Минуло тепле літо. Настала осінь. Пожовкли дерева. Вітер зривав з них зів'яле листя і кружляв ним над лісом. Листя опадало на землю і стиха шаруділо.

(За Г. Скребицьким)

16. У тексті завжди про щось або про когось повідомляється, розповідається. Це його тема.

17. Кожна розповідь має певну мету.

18. Текст має заголовок.

19. Текст може ділитися на абзаци. Кожен з них включає одне або кілька речень, зв'язаних між собою за змістом. Абзаци також пов'язані між собою за змістом.

Кожен абзац починається з нового рядка.

20. Текст складається з трьох частин — *зачину, основної частини і кінцівки*.

21. Тексти бувають різних видів.

а) **Текст-розповідь.** Мета його — про щось чи про когось розповісти, повідомити.

б) **Текст-опис.** Його мета — описати щось чи когось.

в) Текст-міркування. У тексті-міркуванні є *твердження, доказ* (доведення) і *висновок*.

г) Есе — розмірковування у довільній формі на будь-яку знайому тему. Не претендує на завершеність.

РЕЧЕННЯ

22. Речення виражає закінчену думку.

23. Перше слово в реченні пишеться з великої букви.

Сонячний осінній день. Небо чисте, ясне. Раптом вдалині з-за лісу з'явилася темна хмара. Чи буде дощ?

24. За метою висловлювання речення бувають *розповідні, питальні і спонукальні*.

а) Речення, в якому про щось або про когось розповідається, називається *розповідним*.

В кінці розповідного речення ставиться крапка (.).

На узліссі стоїть замріяний клен. Він ніби сумує, що надійшов жовтень.

(О. Копиленко)

б) Речення, в якому про щось або про когось запитується, називається *питальним*.

В кінці питального речення ставиться знак питання (?).

*Які в тебе плани на літо?
У якому місяці жовтіє листя?
Чи буде завтра дощ?*